

Pericopa Behaalotcha - „Să nu umbli cu bârfe în poporul tău” (Levitic 19:16) [anul 5784]

Din povestea leprei lui Miriam (Numeri cap. 12) noi învățăm că Domnul nu dă prioritate nimănui. El nu-i iartă pe cei apropiați lui, căci Miriam a fost pedepsită aspru, cu toate că ea este profetesă. Aceasta reiese și din porunca de a ne aminti de ceea ce i s-a întâmplat, după cum apare în cartea Deuteronom. Mai mult decât atât, această poruncă apare cu aceleași cuvinte ca și cea de a-i aminti pe Amalek, care a lovit pe israelieni: „Amintește-ți de ce i-a făcut Domnul Dumnezeul tău, lui Miriam, pe drum, când ieșeați din Egipt” (Deuteronom 24:9); „Amintește-ți de ceea ce ți-a făcut Amalek pe drum, când ieșeați din Egipt” (Deuteronom 25:17).

Însă este o deosebire fundamentală între cele două evenimente amintite în Deuteronom. În cel al lui Miriam, noi trebuie să ne amintim ce i-a făcut Domnul profetesei noastre iubită și apreciată. Însă în afară de aceasta, nu ni se menționează ce s-a petrecut cu ea și ce poruncă să ne amintim. Este adevărat că în versetul anterior avem o aluzie pentru cine cunoaște povestea: „Ferește-te de plaga de lepră, luând aminte și făcând întocmai cum te vor învăța preoții leviți, după cum le-am poruncit” (Deuteronom 24:8). Dar nu ni se spune cum să ne ferim ca să nu ajungem în situația ei. În mișva pentru Amalek pe de altă parte, noi trebuie să ne amintim ce ne-a făcut inamicul mârșav, iar versetele următoare ne deslușesc amintirea, obscenitatea morală a lor. Noi trebuie să ne amintim de răutatea faptelor lor și să le eliminăm din lumea aceasta.

Întrebarea este, dacă trebuie să ne amintim de povestea lui Miriam, de ce Domnul acoperă în cartea Deuteronom detaliile păcatului ei?

De fapt noi vedem că pățania lui Miriam dezvăluie, dar și acoperă concomitent faptele, după cum sunt prezentate, inclusiv desfășurarea evenimentelor în pericopa noastră. Probabil că scriptura vrea să evite bârfa, așa că dă doar un pont despre păcatul ei, întărind porunca „să nu umbli cu bârfe în poporul tău” (Levitic 19:16), care este în fond păcatul original al lui Miriam. Însă chiar și acolo păcatul nu este clar de tot, fiindcă din pricina conciziei descrierii, noi nu înțelegem care fusese esența plângerii lui Miriam despre Moise, fratele ei. Pe de altă parte poporul, cu siguranță nu a auzit această bârfă, fiindcă scriptura ne spune că Domnul a auzit: „Miriam și Aaron au vorbit împotriva lui Moise din pricina femeii cușite pe care o luase, căci își luase femeie cușită” (Numeri 12:1-2).

De aceea pentru obligația amintirii poporul nu trebuie să știe exact ce s-a întâmplat.

Noi înțelegem argumentul de comparație făcută de Miriam și Aaron între profeția lor și cea a lui Moise, însă primul lor argument este opac și apare ca o dublură la cele spuse: „... din pricina femeii cușite pe care o luase, căci își luase femeie cușită”. În urma reacției Domnului nu se poate înțelege că Miriam era supărată pe Moise fiindcă s-a căsătorit cu o negresă, adică cu o neevreică. Dacă Dumnezeu spune că profeția lui Moise este deasupra profeției

oricăru alt profet israelian, aceasta nu înseamnă că în chestiuni personale el poate să se comporte diferit de alți profeți. Din contră, cu cât este cineva într-o poziție mai înaltă, cu atât restricțiile care limitează felul în care el poate alege o soție sunt mai aspre. În primul rând, interdicțiile de incest la evrei sunt mai largi decât la fii lui Noe, sunt mai multe interdicții la un preot din Templu și mai multe la marele preot.

Așa că nu ne rămâne decât să ne bazăm pe comentariile înțelepților din Talmud și midraș aduse de marele comentator Șadal (Italia, sec. 19) că este vorba despre probleme de căsnicie între Moise și Țipora. Miriam crede că Moise ajungând la cea mai înaltă poziție de profet, n-o mai vrea pe Țipora – o străină – ca soție. El o luase când era într-o situație groaznică fiind urmărit. Pricina acuzației se ascunde în expresia „omul Moise”, care este subiectul frazei care înlătură această vinovăție: „Iar omul Moise era foarte modest, mai mult decât orice om de pe fața pământului” (Numeri 12:3). Miriam și Aaron știau ce s-a spus despre Moise: „Și Domnul a făcut ca poporul să găsească bunăvoință în ochii egiptenilor; în plus, omul Moise era foarte mare în țara Egiptului, în ochii slujitorilor lui Faraon și în ochii poporului” (Exod 11:3) și se temeau că până și egiptenii care îl slăveau îl fac să devină orgolios. Acest lucru li se pare rațional, deoarece și când au apelat la Aaron fiindcă Moise dispăruse de multă vreme (vițelul de aur) au folosit aceeași expresie: „Fă pentru noi dumnezei care să meargă înaintea noastră, fiindcă acesta este omul Moise, care ne-a ridicat din țara Egiptului – nu știm ce s-a ales de el” (Exod 32:1 și 23). Aprecierea poporului față de Moise este atât de mare, încât ei îi atribuie și ridicarea din Egipt.

Spre deosebire de concentrarea și obscuritatea descrierii păcatului lui Miriam, pedepsirea ei este prezentată cu mare agitație. Așa este în Deuteronom când suntem porunciți să ne amintim de ceea ce i-a făcut Domnul lui Miriam și la fel și în povestea originală: Domnul ripostează la defăimarea Lașon Hara לשון הרע pe care ea o exprimă într-un fel care atrage atenția întregii tabere Israelului. Chemarea lui Moise, Miriam și Aaron la Cortul Întâlnirii este o chemare profetică pe care ei o aud doar în inimă, însă când au ajuns acolo „Domnul a coborât într-un stâlp de nor și a stat la intrarea Cortului” (Numeri 12:5). Atunci toți au venit să se intereseze ce s-a întâmplat, fiindcă nu se poate ignora stâlpul de nor, după cum s-a spus în altă parte: „Și când venea Moise la Cort, stâlpul de nor cobora și stătea la intrarea Cortului și atunci [Domnul] vorbea cu Moise. Tot poporul vedea stâlpul de nor stând la intrarea Cortului și tot poporul se ridica și se prosterna, fiecare la intrarea cortului său” (Exod 33:9-10).

Reiese clar din sfârșitul poveștii că tot poporul știa că Miriam a devenit leproasă ca o pedeapsă pentru faptele ei, însă nimeni nu știe de ce și rezultatul a fost: „Și Miriam a fost închisă în afara taberei șapte zile, iar poporul nu a pornit până ce Miriam nu a fost readusă” (Numeri 12:15). Publicitatea pedepsei lui Miriam reiese și din riposta Domnului la rugăciunea lui Moise: „Și Domnul i-a spus lui Moise, dacă tatăl ei i-ar fi scuipat în față, oare n-ar fi fost umilită șapte zile?” (Numeri 12:14). Dumnezeu compară pedeapsa ei cu o umilință asemănătoare făcută în public, fiindcă dacă tatăl ei o scuipa pe ascuns, nu era nicio rușine.

Așa cum am mai spus, poporului nu-i este clar păcatul lui Miriam, nu din cartea Deuteronom și nu din Numeri, însă Domnul ne prezintă în mod deslușit „să nu umbli cu bârfe în poporul tău”. Din aceeași cauză și nouă, cititorilor, nu ne este clar.

Noi, evreii, suntem poporul ales al Domnului, iar în acest rol noi ne asumăm ștergerea răului de deasupra pământului. De aici reiese obligația de amintire a faptelor săvârșite de Amalek. Însă asemănarea între porunca de amintire a ștergerii lui Amalek cu fapta săvârșită de Miriam ne aluzionează că răul poate fi făcut și între fii lui Israel, iar noi trebuie să facem tot posibilul ca să-l eliminăm.